

SLATKOVODNA AKVAKULTURA U RH

Stanje i administrativni okvir

NSPA – Radionica (TAIEX), Zadar, 20.-21. siječnja 2014.

Tatjana Boroša Pecigoš, dipl.ing.biol.

MP-Uprava ribarstva, Služba za akvakulturu

tatjana.borosa@mps.hr

SADRŽAJ

- Pregled stanja sektora
 - Gdje smo sada?
 - Gdje se vidimo?
- Administrativni okvir
 - uključena tijela i institucije
 - postupak odobravanja djelatnosti
- Moguće prepreke i kako ih savladati
- Zaključci

STANJE SEKTORA

- Slatkovodna akvakultura =
uzgoj
toplovodnih (šaranskih) vrsta
hladnovodnih (pastrvskih) vrsta

- 49 ovlaštenika povlastice za akvakulturu (2012) – pravnih i fizičkih (obrt) osoba s odobrenom djelatnošću slatkovodnog uzgoja
- Ukupna površina odobrena za slatkovodnu akvakulturu - cca 11.550 ha
- Proizvodna površina (2012)- šaranski ribnjaci 10.650 ha, pastrvski ribnjaci 49.897 m²

STANJE SEKTORA

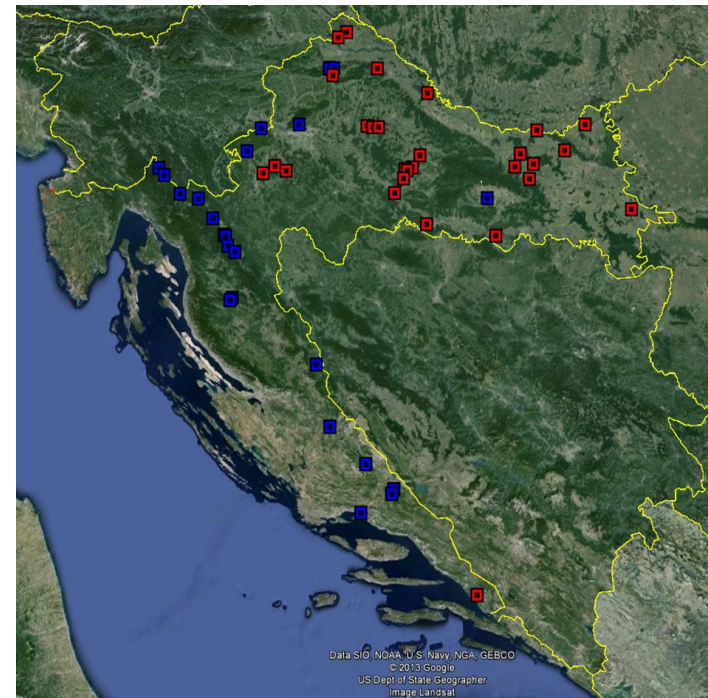
○MP-Uprava ribarstva (2012)

28 šaranskih uzgajališta

- prostrani ribnjaci
- nizinska kontinentalna RH, uz veće riječne slivove

27 pastrvskih uzgajališta

- protočni betonski bazeni s višestrukom izmjenom vode
- gorska područja, izvori rijeka

STANJE SEKTORA

- Ribnjaci po županijama (2012)

ŽUPANIJA	UZGAJALIŠTA	
	ŠARANSKI RIBNJACI	PASTRVSKI RIBNJACI
KARLOVAČKA	1	6
ZAGREBAČKA	3	4
VARAŽDINSKA	1	3
MEĐIMURSKA	2	-
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	2	-
SISAČKO-MOSLAVAČKA	1	-
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	6	-
POŽEŠKO-SLAVONSKA	1	1
BRODSKO-POSAVSKA	2	-
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	1	-
OSJEČKO-BARANJSKA	6	-
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	1	-
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	1	-
PRIMORSKO-GORANSKA	-	4
ZADARSKA	-	1
SPLITSKO-DALMATINSKA	-	4
ŠIBENSKO-KNINSKA	-	1
LIČKO-SENJSKA	-	2
GRAD ZAGREB	-	1
UKUPNO:	28	27

STANJE SEKTORA

Uzgoj toplovodnih (šaranskih) vrsta

- šaran (*Cyprinus carpio*) – dominantna vrsta
- monokultura ili polikultura – biljojedi: amur (*Ctenopharyngodon idella*), sivi tolstolobik (glavaš) (*Hypophthalmichthys nobilis*), bijeli tolstolobik (glavaš) (*Hypophthalmichthys molitrix*)
- ostale toplovodne vrste s proizvodnjom ispod 50 t/god – som (*Silurus glanis*), smuđ (*Stizostedion lucioperca*), štika (*Esox lucius*), linjak (*Tinca tinca*)
- u pravilu polu-intenzivan uzgoj
- proizvodni ciklus oko 3 godine

STANJE SEKTORA

Uzgoj hladnovodnih (pastrvskih) vrsta

- kalifornijska pastrva (*Oncorhynchus mykiss*) – dominantna vrsta
 - potočna pastrva (*Salmo trutta m. fario*) <1%
- Kontrolirani mrijest i intenzivan oblik uzgoja – kompletna industrijska hrana
- Proizvodni ciklus oko 2 godine

STANJE SEKTORA

Ukupna proizvodnja u slatkovodnoj akvakulturi (2012) 4.209 tona

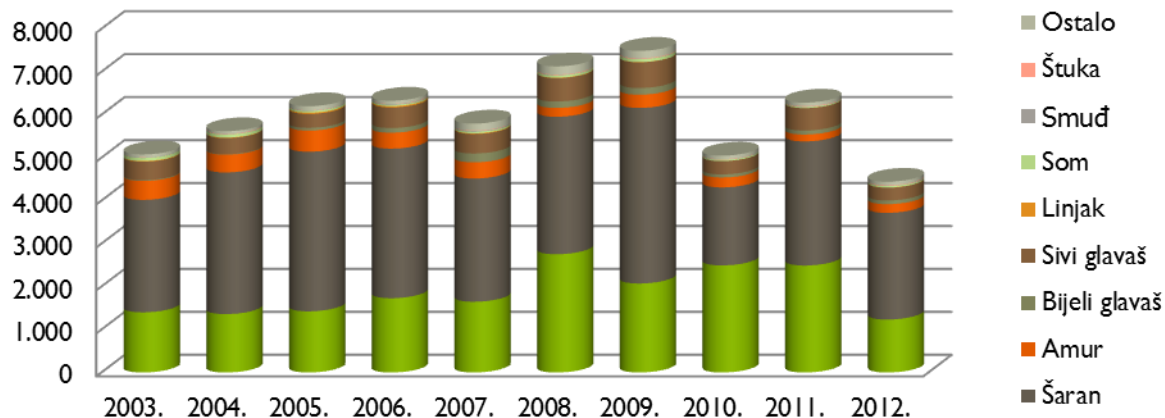
šaran 2.484 t

pastrva 1.000 t*

Ukupna vrijednost (2012) cca 8 mil EUR

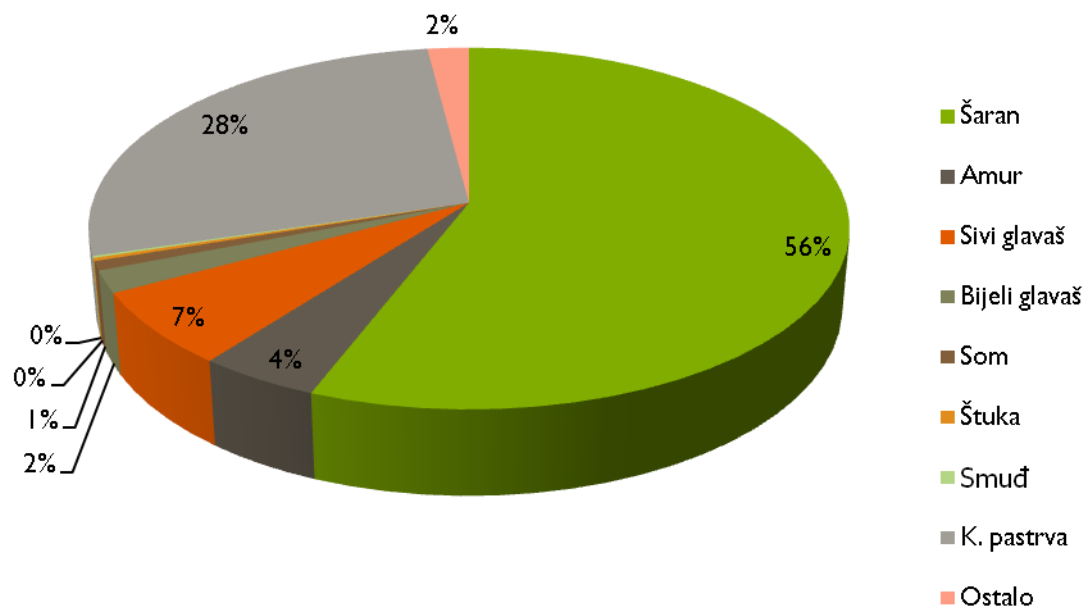
Vrsta	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Pastrva	1.400	1.359	1.423	1.729	1.646	2.752	2.071	2.492	2.489	1.000*
Šaran	2.617	3.298	3.716	3.481	2.868	3.201	4.088	1.816	2.891	2.484
Amur	442	413	492	371	377	206	307	231	158	202
Bijeli glavaš	18	10	64	110	207	149	157	73	95	88
Sivi glavaš	433	379	325	480	455	547	599	309	522	296
Linjak	12	9	29	30	14	8	4	1	1	3
Som	72	71	40	29	38	52	67	29	24	36
Smuđ	7	8	10	18	17	10	7	7	8	7
Štuka	2	10	5	5	8	11	14	8	11	12
Ostalo	73	61	95	75	165	191	174	82	84	81
UKUPNO (t)	5.076	5.618	6.199	6.328	5.795	7.127	7.488	5.048	6.283	4.209

Izvor: DZS&MP-UR, *HGK; Od 2010. se prema EU statističkoj metodologiji proizvodnja odnosi na količine konzumne ribe plasirane na tržište

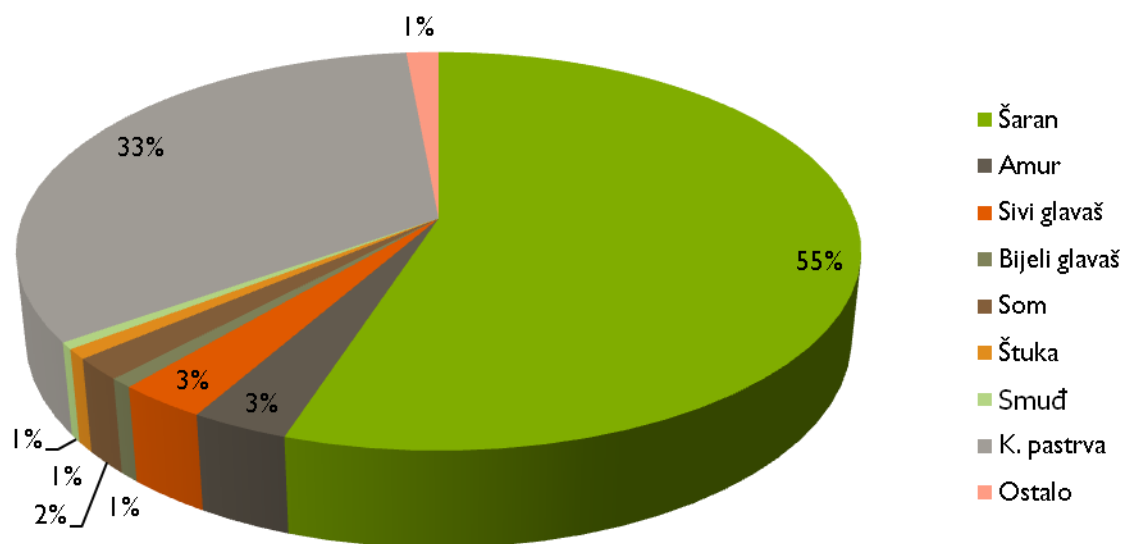
STANJE SEKTORA

Proizvodnja po vrstama u 2012. (t)

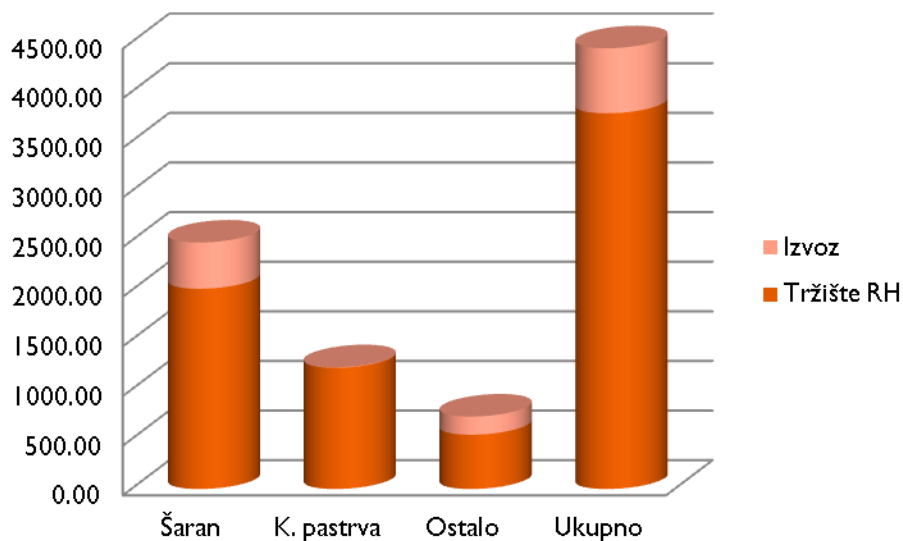
STANJE SEKTORA

Vrijednost proizvodnje po vrstama (EUR)

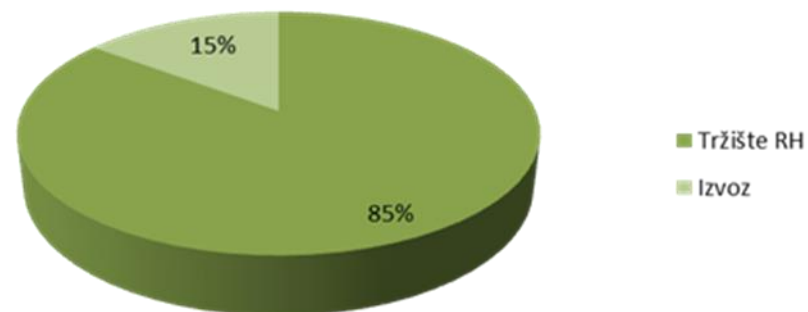

STANJE SEKTORA

Količine plasirane na tržište

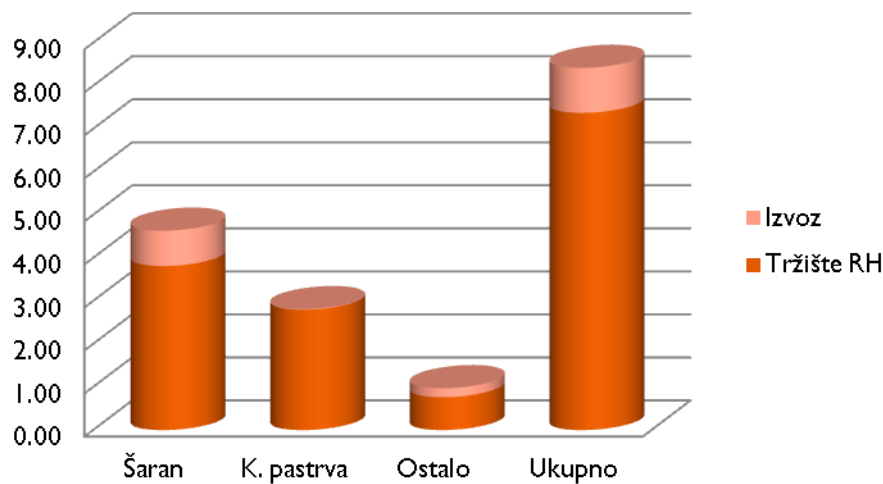

Slatkovodna akvakultura - tržište
2012 (t)

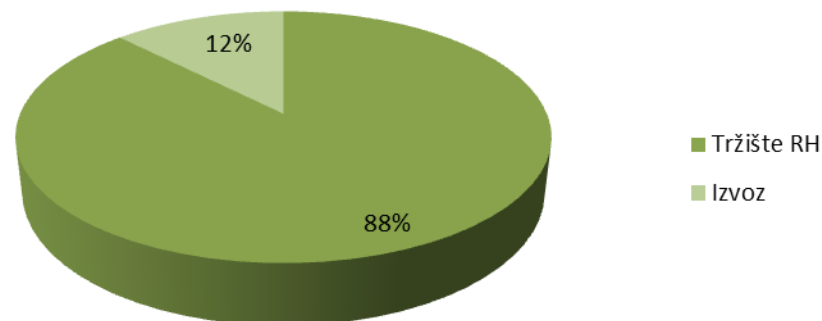

STANJE SEKTORA

Vrijednost proizvodnje

Slatkovodna akvakultura - tržište 2012 (€)

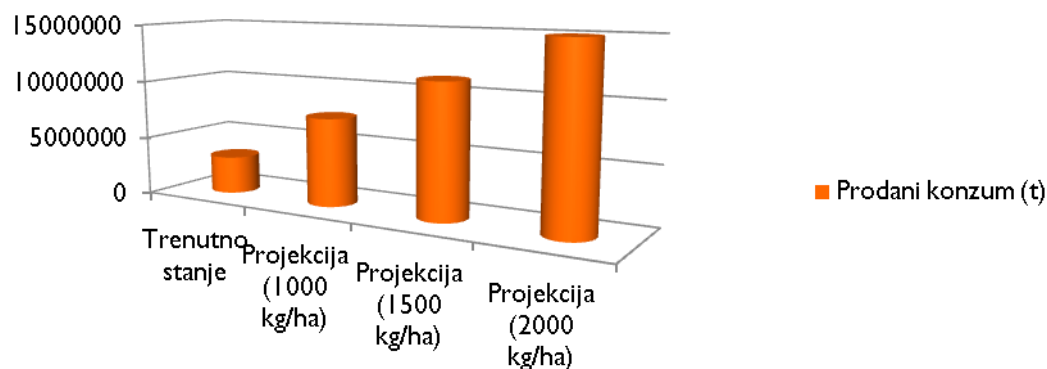

STANJE SEKTORA- vizija 2020

Planirani porast proizvodnje do 2020.:

- Toplovodne vrste: 10.000 t
- Hladnovodne vrste: 3.000 t

UZGAJALIŠTE ZA KONZUM (ha)	PRODANI KONZUM (kg)	PROSJEČNA PROIZVODNJA- PRODANI KONZUM (kg/ha)	PROJEKCIJA 1000 kg/ha - KONZUM (kg)	PROJEKCIJA 1500 kg/ha - KONZUM (kg)	PROJEKCIJA 2000 kg/ha - KONZUM (kg)
7.451,00	3.208.670,00	430,64	7.492.443,27	11.238.664,91	14.984.886,54

ADMINISTRATIVNI OKVIR

Institucije i propisi

- Ministarstvo poljoprivrede (MP), Uprava ribarstva
 - tijelo nadležno za poslove ribarstva i akvakulture

Služba za akvakulturu

- provodi sve administrativne aktivnosti vezane za djelatnost slatkovodne i morske akvakulture
 - Odjel za marikulturu i Odjel za slatkovodnu akvakulturu
- **Zakon o slatkovodnom ribarstvu** (NN br. 106/2001, 7/2003, 174/2004, 10/2005, 49/2005-pročišćeni tekst) – **regulacija djelatnosti slatkovodne akvakulture**
- **Pravilnik o akvakulturi** (NN br. 82/05, 59/09, 156/09, 53/10, 3/11 i 149/11)
- izdavanje povlastice za akvakulturu
 - stručna osposobljenost (ispit za akvakulturu)
 - vođenje i dostava podataka

ADMINISTRATIVNI OKVIR

Institucije i propisi

- Ostale uprave MP – specifična pitanja vezano za djelatnost slatkovodne akvakulture, a koja proizlaze iz primjene posebnih propisa
 - *Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane* – higijensko-zdravstveni uvjeti te uvjeti vezano za sigurnost hrane
 - *Uprava poljoprivrede i prehrambene industrije* – korištenje poljoprivrednog zemljišta
 - *Uprava vodnoga gospodarstva* – korištenje kopnenih voda-uvjeti
- Ostala nadležna tijela
 - Ministarstvo zaštite okoliša i prirode (PUO, ocjena prihvatljivosti za EM-Natura 2000)
 - Ministarstvo prostornog uređenja i graditeljstva – postupci prostornog planiranja i gradnje, odgovarajuće dozvole

ADMINISTRATIVNI OKVIR

Prostorno uređenje

- *Zakon o prostornom uređenju* (NN br. 153/2013)
- *Zakon o gradnji* (NN br. 153/2013)
- potrebna usklađenost zahvata s prostorno-planskom dokumentacijom – lokacijska dozvola
- uvjeti zaštite okoliša i prirode
- prostorno planiranje u nadležnosti JRS (županije) – PP nižeg reda moraju biti u skladu sa županijskim PP
- nema jedinstvenog pristupa u definiranju područja za slatkovodnu akvakulturu:
 - *definirano*
 - *vodena površina*
 - *nedefinirano*

ADMINISTRATIVNI OKVIR

Procjena utjecaja na okoliš

- Zakon o zaštiti okoliša (NN br. 80/2013)
 - Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN, br. 64/2008, 67/2009)
- Zakon o zaštiti prirode (NN br. 80/2013)
- *Procjena utjecaja na okoliš i Ocjena prihvatljivosti za Ekološku mrežu (Natura2000)*
 - “alat” za utvrđivanje usklađenosti zahvata sa zahtjevima i uvjetima vezanim za zaštitu okoliša i prirode
 - prethode izdavanju lokacijske dozvole, odnosno drugih odgovarajućih dozvola
 - PUO – izrada studije – za šaranske ribnjake > 100 ha
 - ocjena o potrebi PUO – pastrvski ribnjaci s proizvodnjom ≥ 10 t
 - OP za Ekološku mrežu – “case-by-case” pristup za zahvate u području Ekološke mreže/Natura2000

ADMINISTRATIVNI OKVIR

Korištenje poljoprivrednog zemljišta/kopnenih voda

- *Zakon o poljoprivrednom zemljištu* (NN br. 39/2013)
 - *Pravilnik o uvjetima i postupku za ostvarivanje prava na korištenje kopnenih voda radi uzgoja riba i drugih vodenih organizama* (NN br. 133/2011)
- *Zakon o vodama* (NN br. 153/2009, 63/2011, 130/2011, 56/2013)
- Umjesto koncesije za korištenje voda – propisana 2 različita postupka:
 - 1) Zakup ribnjaka – za poljoprivredno zemljište u vlasništvu RH, kroz javni poziv, na razdoblje od 50 godina, u istom postupku i na isti vremenski period ostvaruje se pravo na korištenje kopnenih voda
 - 2) Ostvarivanje prava na korištenje kopnenih voda za uzgoj riba – za ribnjake u privatnom vlasništvu; temeljem zahtjeva fizičke/pravne osobe

ADMINISTRATIVNI OKVIR

Korištenje poljoprivrednog zemljišta/kopnenih voda

- Agencija za poljoprivredno zemljište (APZ)
 - provedbeno tijelo MP
 - provodi postupke vezano za korištenje poljoprivrednog zemljišta i kopnenih voda za uzgoj riba i drugih vodenih organizama
 - JLS – prikupljanje i dostava dokumentacije potrebne za postupak dodjele ribnjaka u zakup
- “Hrvatske vode” – uključene u oba postupka
 - Posebni uvjeti korištenja voda sukladno posebnom propisu

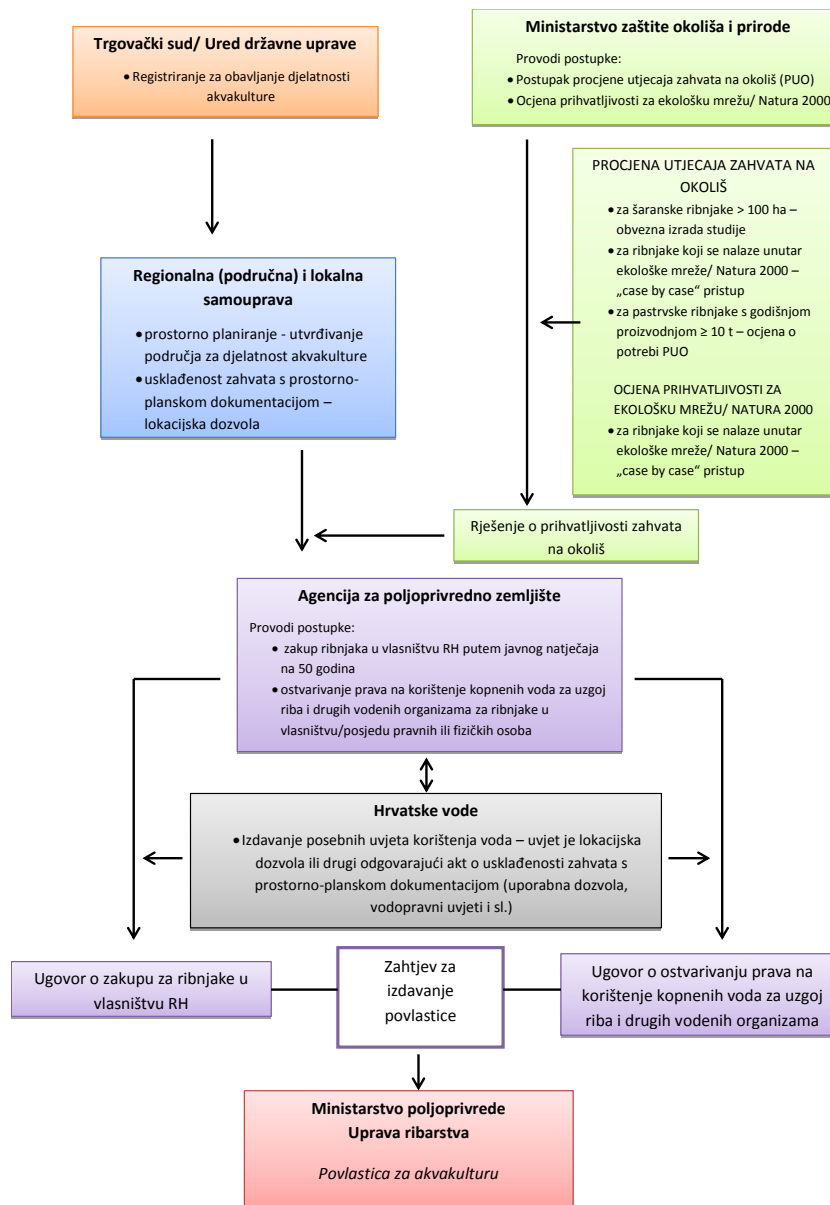
ADMINISTRATIVNI OKVIR

Izdavanje povlastice za akvakulturu

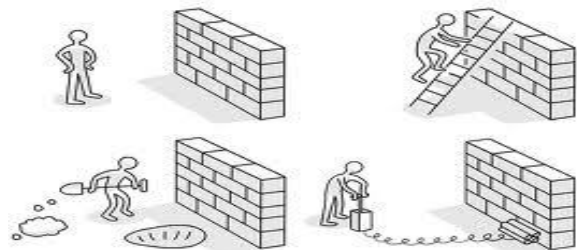
- Povlastica za akvakulturu – dozvola (ovlaštenje) za obavljanje djelatnosti
- Izdaje MP (Uprava ribarstva) – temeljem zahtjeva fizičke (obrt) ili pravne osobe registrirane za obavljanje djelatnosti, te po okončanju postupaka po pitanju korištenja poljoprivrednog zemljišta/kopnenih voda
- Sadrži: podatke o ovlašteniku, površinu ribnjaka, vrste u uzgoju, dozvoljenu godišnju kvotu hrane kod hladnovodnih ribnjaka
- Rok važenja – do isteka Ugovora o zakupu/ Ugovora o ostvarivanju prava na korištenje kopnenih voda

ADMINISTRATIVNI OKVIR

PROBLEMI – premostive prepreke?

- Regulacija djelatnosti s osnova korištenja poljoprivrednog zemljišta i voda - potreba za uspostavom odgovarajućeg zakonskog okvira
- Raspoloživost resursa – imamo li predviđen prostor i dovoljne količine kopnenih voda odgovarajuće kakvoće za postojeća uzgajališta? Što je s novima?
- Nove tehnologije s racionalnom potrošnjom vode (npr. RAS) – neminovnost?
- Nedovoljna definiranost zakona u segmentu prostornog uređenja (npr. čl. 44. ribnjaci=poljoprivredna djelatnost?), te problematika i dugotrajnost postupaka izmjene PP
- Zahtjevi vezani za zaštitu okoliša i prirode – ograničavajuće u postupku odobravanja i obavljanja djelatnosti?

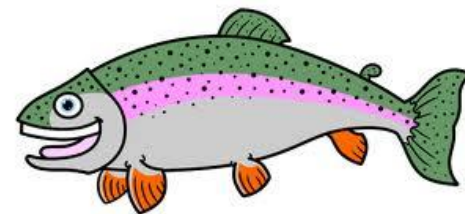
PROBLEMI – premostive prepreke?

- Visoki troškovi proizvodnje - vezani uz higijensko-zdravstvene standarde i kakvoću proizvoda, naknade za korištenje zemljišta/voda – je li stimulirajuće?
- Nedovoljna suradnja industrije i znanosti te nedostatak ciljanih i primjenjivih istraživačkih projekata
- Nedovoljna istraženost tržišta - potreba uspostave učinkovite komunikacije s potrošačima
- Štete od predatora, prijenos bolesti

ZAKLJUČCI

- Slatkovodna akvakultura je djelatnost regulirana nizom posebnih propisa te je za njezino uspješno administriranje nužna horizontalna usklađenost zakonskog okvira i međuinstitucionalna suradnja svih tijela uključenih u proces odobravanja djelatnosti, s ciljem skraćivanja samih postupaka i stvaranja povoljnih uvjeta za razvoj djelatnosti.
- Među bitnim strateškim elementima za daljnji razvoj slatkovodne akvakulture je i osiguranje potrebnih prostornih kapaciteta, kako u dijelu lokacija za uzgoj, tako i u dijelu osiguranja odgovarajućih količina kopnenih voda primjerene kakvoće.
- Kako je prostorno planiranje bitan element u postupcima odobravanja djelatnosti slatkovodne akvakulture, dodatne aktivnosti potrebno je usmjeriti ka daljnjem definiranju područja namijenjenih za ovu djelatnost, te usklađivanju i ujednačavanju uvjeta u okviru prostornog uređenja.
- Organiziranost unutar sektora na način koji predviđa EU - preduvjet za uspješan plasman proizvoda na zajedničkom tržištu i daljnji razvoj djelatnosti u zacrtanom smjeru

HVALA NA PAŽNJI